

**TULI EI POLTA
TUTTUANSA**
HEIMOANSA HERJAELE

Alakoulussa oleva sisareni päätti sivistää nelivuotiasta pikkuveljeään ja tarjota hänelle ikimuistaisen kulttuurielämyksen. Koulun voimistelusalissa oli kiertävänä elokuvanäytöksenä neuvostoliittolais-suomalaisvalmis teinen Sampo-elokuva. Kalevalan hahmot vyöryivät valkokankaalla kunnes viimein koitti tarinan huipentuma – Sammon taonta. Leiskuvat liekit, vasaroiden pauke ja mustat nokiset miehet verenkarpaisen loimotuksen keskellä olivat kuitenkin liikaa – sivistys karisi pienestä katsojasta ja hän pakeni koulun keittiöön. Jotain silti saavutettiin – elämys oli ikimuistoinen. Yksityiskohtia muistattakin tavoitan yhä tunnelman, joka löi merkkinsä pienen pojan tajuntaan.

Nyt kun sitä mietin, se saa uutta ja syvempää merkitystä, sillä voi selittää paljon tapahtunutta ja tapahtumatonta. Miksi valitsin oppikoulussa tekstiilityöt kun muut pojat menivät metallitöihin – miksi minusta kuitenkin tuli seppämestari, joka kiertää ympäri maailmaa kantaen kalevalaista tulta matkassaan, tietäen tai tietämättään. Moni asia on avautunut, moni on yhä peitossa ja ehkä pysyykin. Mutta jonnekin sinne on se naula iskeyty, johon elämänlanka on sidottu ja josta se auki keriytyy.

kirves
damaskoitu
teräs,
ebenpuu

kokkiveitsi
damaskoitu
teräs,
tuohi,
ruostumaton
teräs

Olisihan sitä saattanut ryhtyä puusepäksi.
Semminkin kun puu on lämmin ja puoleen-
savetävä materiaali.

Monet kerrat veistin sormeeni keittiön hal-
kolaatikolla yrittäessäni toteuttaa kappaleik-
si mielikuviani.

Puisista esineistä muodostuu lämpimiä muis-
toja lapsuudesta. Aina vuoltiin ja veisteltiin.

Partiopuukko ja lahjaksi saatu, lautalta jär-
veen pudonnut, kaksineuvoinen kauhavalai-
nen.

Olen tehnyt 36-kielisen kanteleen ja veistä-
nyt veneen.

Puu hengittää.

Kävin kaksi vuotta koulua puutöitä tehden ja
valmistuin metallisepäksi. En vieläkään pidä
teräkseen koskemisesta paljain käsin.

Tuli kuumentaa teräksen, mutta se saa myös takojan hehkumaan.

Jossain vaiheessa minulle kävi niin, että työnsin teräksen mukana myös itseni ahjon hehkuvaan hiillockseen.

En tiedä milloin se tapahtui, sillä nuori miehi palaa samalla voimalla kuin tuli ahjossa, mutta nyt huomaan niin käyneen.

Työkappaleen molemmissa päissä palaa tuli, jota on opittava hallitsemaan niin, ettei se yksin määrää työn kulkua, mutta silti palaa suurimmalla tarvittavalla liekillä.

Samalla kun olen oppinut kuumentamaan terästä oikein ja maltillisesti on omaankin palloon tullut tasaisempi, rakenteita rikkomatompampi vire.

Tuli ei polta tuttuansa, Heimoansa herjale.

Yli kahteenkymmeneen vuoteen mahtuu paljon.

Alussa useimmin itselle esitetty kysymys oli – miten teen.

Vähitellen se on muuttunut kysymykseksi – miksi teen.

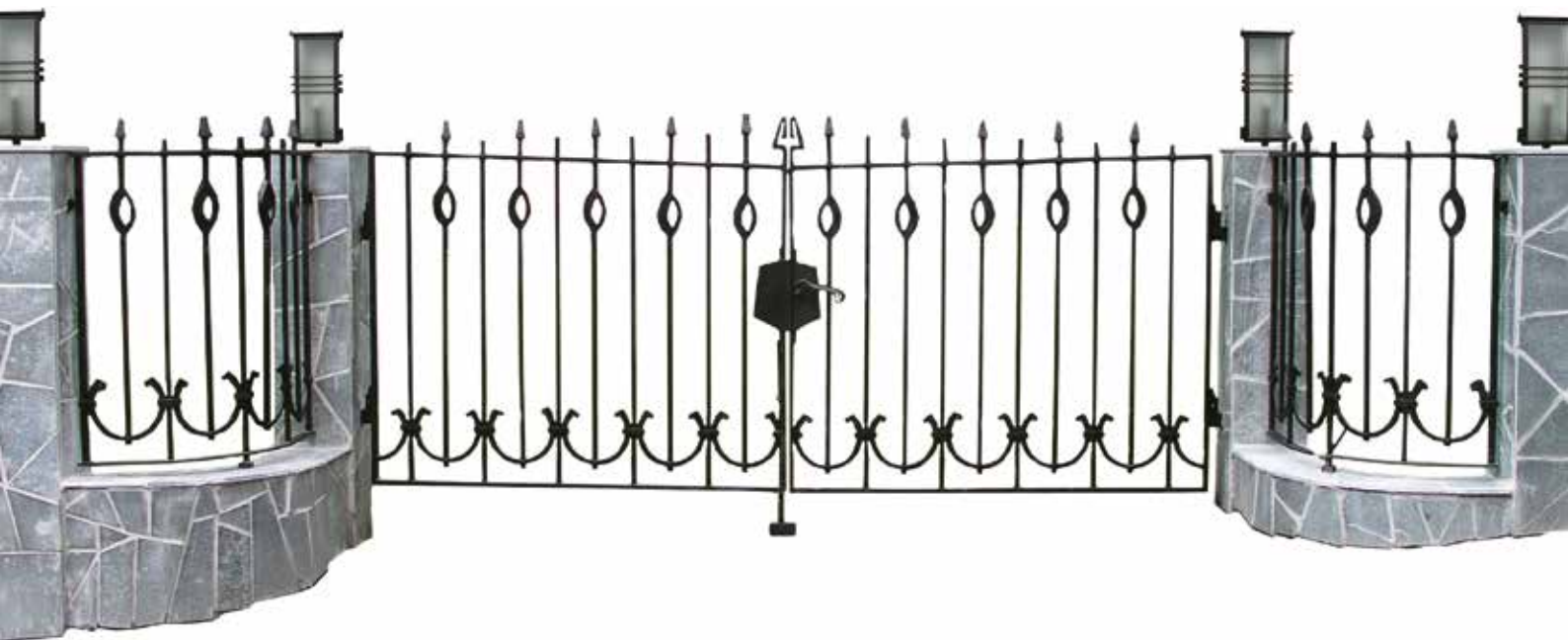
Kysymykseen miten ei sisältynyt pelkästään teknisen osaamisen ongelmaa vaan vaatimus puhtaan ja oikean sepäntyön vaalimisesta.

Äärimmäistä käsityöfundamentalismia. Oli vain kaksi tapaa, oikea ja väärä.

Ei tarvinnut kysyä miksi. Ei ollut vaihtoehtoja, vaikkeivät ajatukset edes toteutuneet käytännössä.

Mitä enemmän on oppinut ja vähemmän joutuu kysymään miten – sitä useammin on pitänyt alkaa kysyä miksi.

portti ja lyhdyt
Uimarinpolku,
Helsinki

portti
Paju Book City,
South Korea

Miksi teen portteja?

Luokseni tulee asiakas, joka haluaa itselleen portin.

Hän ei ehkä halua päästää ei-toivottuja vieraita esteettä tulemaan pihalleen, ehkä hän haluaa näyttää ulkopuolisille, että nyt tullaankin taloon eikä torppaan. Ehkä hän vain on aina haaveillut portista, jonka voi avata, sulkea ja kulkea läpi.

On siis taas osattava kysyä miksi ja omaa osaamistani hyödyntäen myös löytää siihen oikea vastaus, joka on oikea meille kummallekin.

Portit, aidat, kaiteet – ihmiset haluavat koristaa ja rikastuttaa ympäristöään.

Rohkeus siihen on lisääntynyt.

Portti on kuin koru, jota rakennus ylpeänä kantaa.

portti
Kapteeninkatu 5,
Helsinki

portti
Vuorimiehenkatu 19,
Helsinki

Kortteli toisensa perään kuljen ympäri kaupunkia.

Talot ovat kiveä, laastia ja tiiltä sekä terästä jota tutkin ja tarkastelen.

Häkellyttävää ammattitaitoa.

Arkkitehtuuri ja rakennettu ympäristö on kansakunnan kuva.

Mietin, mitä kertovat ajastamme suuret, tyhjä, läpinäkyvät fasadit ja lasitornit?

Korjaan, entisöin ja uudistan vanhoja taontotöitä ympäri kaupunkia.

Töitä, jotka ovat kestäneet yli sata vuotta aikaa.

Miksi ennen oli halua, mahdollisuuksia ja rahaa rakentaa moisia, kun kaikki oli pienempää ja vaatimattomampaa ainakin nykyisin katsottuna.

Ehkä aika kului hitaammin tai sitä oli enemmän.

Nyt ei ole aikaa edes katsoa ympäristöään, miksi siis uhrata siihen varoja.

Totta kai jokainen sukupolvi haluaa muokata elinpiirinsä kaltaiseksi, tämä on vain kahtonut kyvyn säilyttää ja kertoa siitä jälkipolvilleen.

Joudun kysymään miksi ei voitaisi tehdä vanhan tilalle yhtä hyvää ja kestäväää kuin alkupeäinen on ollut ja siten kunnioittaa sen työn tekijöitä ja auttaa perinteen siirtämisessä.

"Tipping Scales"
vesiveistos
teräs, pronssi, kupari,
Fareham, England

hautaristi
kuolleet
teräs

Joskus ovesta astuu sisään asiakas, jonka elämässä aika on pysähtynyt, pystyttänyt merkkipaalun elämä ennen tätä ja tästä eteenpäin. Kuolema, kutsumaton vieras, joka välillä ojentaa kylmän kätensä ja vie mukanaan odottamatta ne, joista emme vielä haluaisi luopua. Joskus tullen kuin kaivattu ystävä, kuiskaten lohduttavia sanoja korvaamme kietoo viittaansa ja saattaa meidät pois tästä elämästä. Aina kuitenkin jättäen jälkeensä surun, jonka aika armeliaasti muuttaa muistoiksi. Hautamuistomerkkejä tehdessäni ryhdyin kysymään miksi, kun useana vuotena peräkkäin luokseni tuli vain vanhempia, joilta oli kuolleet lapsi. Kysymys ympäröi koko heidän olemuksensa ja vastauksen omaani sain, kun hetken saatoin kokea, kuinka omalla työlläni pystyin osaltani auttamaan heitä tästä eteenpäin. Surusta rakennetaan kuva, konkreettinen merkki, joka kertoo, että aika pysähtyi vain sillä kohtaa.

hautaristi
ruostutettu
teräs

kirves
damaskoitu
teräs

kala
teräs,
ruostumaton
teräs

Pieniä esineitä ja ajatuksia leijaillee ympäri työpöytiä ja luonnoslehtiöitä.

Monet vain jatkavat leijumistaan, toisia saa harotuksi ilmasta alas ja vangittua vasaran ja alasimen väliin.

Kynttilänjalkoja, ovenkahvoja, työkaluja... ties mitä.

Tarpeeseen tehtyjä tai tekemisen ilosta pu-serrettuja, pieniä veistoksia ja vähän isompiakin.

Toistan itselleni yhä uudelleen ja uudelleen, ettei tällä kaikella ole mitään tekemistä taitteen kanssa – kauniita muotoja ja mukavia kaaria, joita oikeaan osuneet iskut jättävät jälkeensä.

rintakorut
teräs,
damaskoitu teräs,
ruostumaton teräs

vati
teräs,
pronssi

pöytä
patinoitu teräs,
lasi

vati
ruostutettu
teräs,
ruostumaton
teräs

Kuinka houkuttelevasti teräs saattaakin muovautua, kun puolivahingossa käyttää väärää tekniikkaa oikeassa paikassa.

Jos se välillä vastustaakin loputtomasti niin joskus se antautuu kuin armostaan ja viettelee jatkamaan.

Miksi välillä tuntien työ ja vasaraa säästämätön vaivannäkö tuottaa tasapainottomia möhkäleitä.

Miksi taas joskus yksi lyönti oikeassa paikassa avaa pajan oven ja päästää auringon sisään.

Sovitaanko että taitokin on taidetta?

Teräs vie mukanaan. Sen pitää olla isompaa ja hehkuvampaa, koneiden pitää ryskää, ahjojen loimottaa ja kipinöiden sinkoilla.

Kun nostan katseeni työstä pyyhkiäkseni hiestä märkiä, noen tuhrimia kasvojani, silmäkulmastani huomaan, että pieni poika pysähtyy ovensuussa, vilkaisee taakseen kuin tallentaakseen mieleensä näkemäänsä ja pujahtaa sitten ulos valoisaan ulkoilmaan.

mobile +358 40 594 0641

je.nieminen@fe.fi

Viinikkalantie 2, 01740 Vantaa, Finland

tel. +358 (0)9 878 2780

fax +358 (0)9 878 6783

www.fe.fi

**JOUKO
NIEMINEN**

SEPPÄMESTARI
MASTER BLACKSMITH